

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

378 פ"ק פ"ק ח"י ספרה תש"פ סנה' 6' א"י 378
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
etayba1@gmail.com ניתן לקבל את העלון במייל

הנושא: פרשת חיי שרה - עזרה לזולת

ומסכימים על כך, והרי הוא כאילו הורגנו באותה שעה עליו יתברך. כי כל המספים על זה כאילו עשאו. ע"כ.

דוגמא למסירות נפשם של ישראל, מסופר, בית-המרזח היה מלא עד אפס מקום. איכרים קשי-יום וחיילים המשרתים בצבא הצאר ישבו בפנים ורוקנו כוסית אחר כוסית. אל תוך האווירה הזאת נכנס הצאר ניקולאי הראשון, קיסר רוסיה בכבודו ובעצמו.

ניקולאי היה ידוע באכזריותו הרבה ובגרותיו הקשות על היהודים. החמורה שבהן הייתה 'גזרת הקנטוניסטים'. ילדים יהודים רכים נחטפו מידי אמותיהם ונשלחו למחנות הצבא, ושם התאמצו המפקדים להשכיח מהם את זהותם היהודית.

דרך מיוחדת הייתה לניקולאי. כאשר רצה לעמוד על הלך הרוח בקרב העם, נהג להתחפש לאיש פשוט ולהתהלך בתוך העם.

בהיכנסו לבית-המרזח התיישב ליד אחד החיילים. החייל, שהיה מה'קנטוניסטים', מזג לאורח כוסית. הצאר לגם את הכוסית והניח אותה על השולחן. החייל הלם בו במכת אגרוף וקרא: "אינך יודע שאצלנו לא משאירים כוסית ריקה? מלא אותה!". הצאר ביקש מהמוזג למלא את הכוסית על חשבונו.

ישבו השניים ושתו במשך כמה שעות. כשהוא שיכור למחצה ביקש החייל לשלם את חשבונו, אך אז גילה כי אין בידו די כסף. הוא שלף את חרבו מנדנה ומסר אותה לבעל-הבית, באומרו כי בעוד כמה ימים ישוב ויפרע את חובו ועד אז תהיה החרב משכון בידו. הצאר המחופש נפרד מהחייל, אך קודם לכן בירר את שמו ואת הגודו שהוא משרת בו.

למחרת קיבל מפקד הגדוד הודעת-פתע כי הצאר יבוא היום לבקר בגדוד. פחד והתרגשות אחזו בחיילים, ביודעם היטב את שיגינותו של הצאר. הוא היה מסוגל להוציא להורג בני-אדם גם על פרט קטן שלא נשא חן בעיניו. החייל היהודי בא במבוכה. כיצד יעמוד במסדר בלי חרב?

מוחו הגה רעיון. הוא גילף ענף עץ לצורת חרב. את העץ צבע בצבע מתאים, עד שנדמה לחרב אמיתית. הוא הניח אותה בנדן וקיווה שעין הצאר לא תבחין בהבדל.

המסדר החל. הצאר סקר את החיילים ועצר מול החייל שהכיר אתמול. זה כמובן לא זיהה כי הוא האיש שעמו שתה בבית-המרזח. פתאום פנה הצאר אל חייל אחר והרעים עליו: "מדוע מדיך מרופטים כל-כך?!"

מספרים על אחד מגדולי-ישראל בדור הקודם שהובא יום אחד לביתו מכשיר חדש שיצא לשוק. התבונן הרב במכשיר, ומצא לציודו חוברת קטנה ובה הוראות-שימוש. הוא קרא את ההוראות והתפלא לגלות שמדובר בדברים פשוטים ומובנים מאליהם. אמרה לו הרבנית: "כך מנהג העולם. שום יצרן שמכבד את עצמו לא ישווק מוצר בלי הוראות-שימוש". קרא הרב בהתפעלות: "אם כל יצרן פשוט מבין שחייבים לצרף הוראות-שימוש לכל מוצר - על-אחת-כמה-וכמה שאין להעלות על הדעת, שהקב"ה יברא עולם כה גדול ומסובך וברואים כה רבים, ולא יתן להם 'הוראות-שימוש' כיצד לחיות בעולם!"

כששואלים למה צריך לקיים את התורה ואת מצוותיה, יש המשיבים שזו הדרך לקבל שכר בעולם-הבא. אחרים מדברים על האושר והרגשת-השלמות שחיי תורה-ומצוות מקנים לאדם. אך כדאי לזכור גם את האמת הפשוטה הנ"ל: שהתורה היא פשוט 'הוראות-השימוש' של העולם.

ממילא פרשיות השבוע באות ללמד אותנו דרך, ולכן פרשת בראשית הפרשה הראשונה היא מלמדת אותנו את הדבר הראשון והוא האמונה בה', להאמין שיש בורא לעולם, ואם איזה רועה חזירים בצפון רוסיה ימות וכשיבוא לבית דין של מעלה יגיד אינני יודע מה זה "אלהים" הוא יענש על כך, כי הבריאה מעידה שיש בורא לעולם. וזה פרשת בראשית מלמדת אותנו דבר ראשון להכיר ולהאמין שיש בורא לעולם.

פרשת נח זה כבר שלב שני, עליית מדרגה, "אני מאמין באמונה שלימה שהבורא יתברך שמו גומל טוב לשומרי מצוותיו ומעניש לעוברי מצוותיו" ("ג עיקרי הרמב"ם). כלומר בפרשת נח למדנו שהקב"ה נותן שכר לצדיקים כמו נח, ומעניש את הרשעים כמו זו המבול ודר הפלגה. ותפקידנו בפרשת נח לחזק את עצמנו בענין "יראת העונש".

פרשת לך לך זו כבר דרגה גבוהה יותר "לך לך - להנאתך ולטובתך", אברהם אבינו ידע שהיציאה מחרן וההליכה לארץ כנען, תביא לו שכר, אבל הוא אינו עושה זאת בשביל השכר אלא רק בגלל רצון ה' ואהבתו אליו. זו כבר יראת הרוממות ואהבת ה'. לכן אברהם אבינו נקרא "אברהם אוהבי".

פרשת וירא זו כבר דרגה הרבה יותר גבוהה, בה לומדים על עקידת יצחק, שיהודי מגודל אהבתו אל הש"ת אף מוכן למסור את נפשו ולמות על קידוש ה'.

וכתב בשו"ת הרשב"א (ח"ה סימן נ"ב) וז"ל: "כי עליך הורגנו כל היום" (תהילים מ"ד, כ"ג), וכי אפשר ליהרג בכל יום? אלא שבכל יום אנו קוראים בקריאת שמע "ובכל נפשך"

בגדיו של החייל היו מגוהצים לגמרי, אף ללא קמט קל. החייל החוויר והחל להצטדק, אולם הצאר העמיד פנים שהדבר מגביר את כעסו עוד יותר. פתאום פנה אל החייל היהודי ופקד עליו: "שלוף את חרבך והסר את ראשו של החייל העומד לידך!".

המחשבות התרוצצו בראשו של החייל. מה יעשה עכשיו? ואז פתח ואמר: "אדוני הצאר ירום הודו! רוצה אני למלא את פקודתו, כפי שנצטוויתי, אולם ליבי אומר לי כי חברי חף מפשע ואינו ראוי לעונש זה. מבקש אני אפוא מבורא-העולם שאם אכן חברי לא חטא ולא פשע, תתהפך חרב הפלדה לחרב של עץ...". באומרו זאת שלף את החרב מנדנה, והנה היא חרב עץ...

הצאר נהנה מאוד מחכמתו של החייל. הוא השיב עמו משתף פעולה איתו ואמר, כי לנוכח הנס הגלוי הוא מוחל לחייל השני על 'חטאו', ואותו הוא מעלה בדרגה.

הצאר עזב את הגדוד אך לא שכח את החייל החכם. הוא התעניין בו ואף נהג להזמין אותו לארמונו ולשוחח עמו מפעם לפעם. הוא הורה להעלות אותו בדרגה, עד שנעשה קצין בכיר בצבאו.

פעם אחת, בשעה שישבו ושוחחו, אמר לו הצאר: "אתה נוהג להזכיר תכופות את בורא העולם. האומנם אתה מבקר בקביעות בכנסייה?".

החייל ה'קנטוניסט' השיב: "אמנם אני אדם מאמין, אך לכנסייה לא הלכתי מעודי, כי אני יהודי".

זיעה קרה כיסתה את פני הצאר. "יהודי?!", עלה טון קולו, "האם התכוונת לרמות אותי כל העת כשלא גילית לי את מוצאך, ובינתיים העליתי אותך מדרגה לדרגה...".

לשווא ניסה החייל להסביר כי מעולם לא שאל אותו הצאר על עמו, והוא מצידו לא התכוון להסתיר עובדה זו. עתה, אם ירצה הצאר, הוא מוכן לחזור ולהיות חייל פשוט, נטול דרגות.

הצאר סירב לקבל את הצעתו באומרו כי הוא צופה לו עתיד גדול, אך אין הוא מוכן להשלים עם עובדת יהדותו. לכן הוא מציע שהחייל ימיר את דתו, ולטקס ההמרה יבואו הוא והמלכה. כך יהיה החייל החכם לבן משפחת המלוכה, ויקבל עושר וכבוד לרוב.

החייל הרהר בליבו כי לאחר שהתנתק כל-כך ממשפחתו ומעמו אין לו עוד זיקה ליהדותו. מוטב אפוא שימיר את דתו למראית עין, ובסתור ליבו יישאר יהודי. הוא השיב בחיוב להצעת הצאר.

בשעה היעודה יצאה מרכבת הצאר לדרכה, ובתוכה הצאר ואשתו, ועמם החייל ה'קנטוניסט'. נוסעים הם אל העיר קייב, שם ייערך ברוב פאר והדר טקס הטבלתו לנצרות.

מלחמה פנימית קשה התחוללה בליבו של החייל. כנגד כל השיקולים התעוררה בו בעוז נקודת היהדות. פתאום החליט כי בשום פנים ואופן לא ימיר את דתו, ויהי מה!

במהלך הנסיעה עברה המרכבה על גשר החוצה נהר גדול. בזעקת 'שמע ישראל', שאותה זכר במעורפל, זינק החייל מן המרכבה היישר אל מימיו הגועשים של הנהר...

מותו של החייל גרם לניקולאי אכזבה מרה והותיר בו רושם עמוק. הוא נוכח כי למרות גזרותיו האכזריות אין הוא מצליח לעקור מליבם של היהודים את אמונתם.

אחר עקידת יצחק באה פרשת חיי שרה, שהיא דרגה הרבה יותר גבוהה, בה למדים אנו כי מוטל עלינו למסור את עצמנו לא עבודו יתברך אלא אף עבור זולתנו. מאוד קל לאדם למסור נפש עבור הקב"ה אבל עכשיו התורה מלמדת אותנו למסור נפשו עבור השני.

כאשר קוראים את סיפורה של רבקה, ישר מרימים גבה, הדבר מאוד מתמיה, ילדה בת שלש עם כוחות לא גדולים, רצה אל הבאר שואבת מים עבור אליעזר, לאחר מכן רצה ושואבת שוב והפעם עבור עשרת הגמלים של אליעזר, ואף

משקה אותם. ולעומתה "והאיש משתאה" עומד אליעזר גבו חסון כפי שאומרת הגמרא בנדרים דף ל"ב שאברהם לקח רק את אליעזר לבדו למלחמה עם ארבעת המלכים, ובכל זאת הוא לא מציע עזרה לילדה העובדת כל כך קשה עבורו. נוסף על כך, הגמרא בשבת אומרת שלעבד יש חותם על בגדו שידעו הכל שעבד הוא, מסתמא גם לאליעזר היה חותם כזה וידעה רבקה שעבד הוא, והקושי הוא גדול יותר לעזור לעבד.

כל אדם במצב כעין זה היה שופך את המים, אומר לאליעזר תתבייש לך אם זו התנהגותך, ועוזב את המקום בחרי אף. אבל לא רבקה, רבקה לנגד עיניה עומד ציווי ה', מה רצון ה' ממני? אבל זה שכנגדך לא עוזר לך, זה לא מענין אותה, רק רצון ה' כנגד עיניה.

ומדוע באמת אליעזר לא עזר לה?

אלא שאליעזר בדרכו לארם נהריים השקה את הגמלים עד לרוויה, אבל לא העלה בדעתו שתהיה לו קפיצת הדרך. עכשיו שקפצה לו הדרך, הוא ידע שהגמלים לא צמאים, כי רק עכשיו שתו, אבל רבקה לא ידעה, ולכן כאשר הציעה רבקה להשקות את הגמלים, אליעזר לא סירב, כי ידע שהגמלים לא צמאים. ולכן גם כששאבה, ידע שלא תצטרך לשאוב הרבה, רק התפעל מהמסירות נפש של רבקה להשקות לבדה אותו ואת הגמלים.

כתב בספר בית יעקב פרשת קרח בשם רבי בונם מפשיסחא ז"ל"ע סגולה להינצל מצער גידול בנים להתרחק ממחלוקת ולהיות מן הנעלבים ואינן עולבין.

לפי"ז יש לומר שאליעזר בחן את רבקה לראות את תגובתה שצריכה לעבוד כ"כ קשה ללא עזרה מאליעזר, אם היא נעלבת ושותקת או לא, כיון שזו סגולה נגד צער גידול בנים וזה הבוחן הנכון לעשות לפני הקמת בית ישראל.

דוגמא שתמחיש לנו זאת, סיפר הרב שטיינמן זצ"ל על החפץ חיים זצוק"ל, החפץ חיים היה יתום בגיל צעיר מאבא ואמו נישאה לאדם אחד פשוט מהעיירה ראדין, לאותו יהודי היתה בת מבוגרת שהיה לו קשה למצוא לה שידוך והוא ראה את הבן של אשתו החדשה, החפץ חיים איזה מידות ואיזה יראת שמים החליט שהוא רוצה את החפץ חיים לבת שלו. הוא פנה לאשתו החדשה ואמר לה שהוא רוצה את הבן שלה לבת ואם לא הוא מתגרש ממנה.

כשבא החפץ חיים לבקר את אמו הוא ראה אותה בוכה, כשהתעניין לסיבת בכייה. סיפרה לו מה התנאי לחתונתה. מיד אמר לה החפץ חיים: אמא, מה יש אני אתחתן איתה, וכך היה שנשא אותה כשהוא בן שש עשרה והיא היתה בת עשרים ושש.

וסיים הרב שטיינמן, שאחת הסיבות שהחפץ חיים זכה לגדול כל כך היה בגלל הנסיון הזה.

"להתענג בתענוגים"

שיעורי הרב איתי בן אהרון שליט"א

0772618021

לשמיעת שיעורים על פרשת חיי שרה הקש: 1,5